Europski parlament
2024-2029

Odbor za ribarstvo

2026/2074(INI)

17.6.2026

NACRT IZVJEŠĆA

o višegodišnjem planu za ribarstvo koje iskorištava pridnene stokove u zapadnom Sredozemnome moru
(2026/2074(INI))

Odbor za ribarstvo

Izvjestiteljica: Carmen Crespo Díaz

PR_INI_ImplReport

SADRŽAJ

Stranica

OBRAZLOŽENJE – SAŽETI PREGLED ČINJENICA I REZULTATA ISTRAŽIVANJA ...3

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 5

PRILOG: PRIJAVA PRIMLJENIH INFORMACIJA 10

OBRAZLOŽENJE – SAŽETI PREGLED ČINJENICA I REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Ribolov na Sredozemlju predstavlja dio europske povijesti, kulture i identiteta. Sredozemne obalne zajednice stoljećima su svoj ekonomski i društveni razvoj gradile oko ribolovne aktivnosti kojom se ne osigurava samo kvalitetna hrana za milijune europskih građana, već i doprinosi teritorijalnoj koheziji, zapošljavanju i očuvanju duboko ukorijenjenog znanja i tradicija.

Donošenjem Uredbe (EU) 2019/1022 o uspostavi višegodišnjeg plana za ribarstvo koje iskorištava pridnene stokove u zapadnom Sredozemnome moru odgovorilo se na potrebu da se osigura oporavak određenih ribljih stokova koji su pod pritiskom. Postizanje održivog iskorištavanja morskih resursa zajednički je cilj sektora, država članica i europskih institucija. Međutim, nakon više od pet godina primjene iskustvo je pokazalo da postojeći regulatorni okvir ima znatna ograničenja koja zahtijevaju temeljitu i hitnu reviziju kako bi se ostvario zajednički cilj EU-a u pogledu povećanja konkurentnosti u svim područjima.

Tijekom tog razdoblja sredozemna flota uložila je iznimne napore u prilagodbu. Ribari su prihvatili uzastopna smanjenja ribolovnog napora, uz znatne gospodarske troškove te su uložili znatna sredstva u poboljšanje održivosti svoje aktivnosti. Usvajanje selektivnijih alata, dodavanje letećih vrata, upotreba selektivnijih mreža i druga tehnička poboljšanja pokazuju predanost tog sektora očuvanju resursa i smanjenju njegova utjecaja na okoliš kako bi mogao nastaviti sa svojim aktivnostima, čime se podupiru tisuće ribarskih poduzeća na Sredozemlju, od kojih većina pripada radničkim obiteljima.

Ti su napori pridonijeli ostvarivanju pozitivnih rezultata za određene stokove. Međutim, praktična provedba plana razotkrila je i znatne ekonomske i socijalne poteškoće. U mnogim slučajevima stalno smanjenje ribolovnih dana dovelo je do toga da se aktivnost plovila približila najnižim pragovima profitabilnosti ili je čak ispod njih, čime se ugrožava održivost ribarskih poduzeća, generacijska obnova i zadržavanje radnih mjesta u obalnim zajednicama.

U toj se evaluaciji ističe da se metodologijom koja se trenutačno primjenjuje u okviru višegodišnjeg plana i dalje daje prednost biološkim pokazateljima, a da se pritom u dovoljnoj mjeri ne uzimaju u obzir socioekonomske posljedice koje proizlaze iz odluka o upravljanju. Zajednička ribarstvena politika temelji se na tri neodvojiva stupa: okolišnoj održivosti, ekonomskoj održivosti i socijalnoj održivosti. Nijedan od tip stupova ne može se razvijati izolirano.

Izvjestiteljica smatra posebno zabrinjavajućom provedbu koncepta „najosjetljivijih stokova”, što je dovelo do strogog sustava upravljanja naporom koji se temelji na logici takozvanih vrsta koje ograničavaju ribolov. Taj pristup ne odražava na odgovarajući način stvarnost mješovitog ribolova u Sredozemlju, koji karakterizira istodobno hvatanje više vrsta i velika operativna raznolikost regija i segmenata flote.

U izvješću se stoga predlaže ambiciozna reforma Uredbe kako bi se njezino djelovanje prilagodilo stvarnim značajkama ribarstva u Sredozemlju. Predložene izmjene uključuju brisanje definicije „najosjetljivijeg stoka”, izričito uključivanje socioekonomskih kriterija u donošenje odluka i dodjelu ribolovnih dana, kao i reformu članka 4. kako bi se u potpunosti priznala mješovita priroda tog ribolova.

Predlaže se i uvođenje mehanizama fleksibilnosti koji već postoje u drugim višegodišnjim planovima Europske unije, uključujući stabilizatore kojima se ograničavaju godišnja smanjenja ribolovnog napora, godišnji prijenosi i predvidljiviji sustavi upravljanja koji poduzećima omogućuju da planiraju svoju aktivnost te ulaganja u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Posebnu pozornost treba posvetiti i posebnom položaju određenih vrsta ribolova. Ribolov svijetlocrvene kozice izvrstan je primjer pretjerano složenih propisa jer podliježe sustavu kvota i ograničenjima ribolovnih dana. To dvostruko ograničenje stvorilo je znatne ekonomske i operativne poteškoće te se stoga u izvješću poziva na njegovo hitno uklanjanje.

Poboljšanje upravljanja ribarstvom u Sredozemlju zahtijeva i jačanje znanstvene osnove za donošenje odluka. Dostupnost pouzdanih podataka, koordinacija između nacionalnih, europskih i regionalnih znanstvenih tijela te suradnja s Općom komisijom za ribarstvo Sredozemlja ključni su elementi za osiguravanje transparentnih i utemeljenih odluka. Slično tome, prije razmatranja daljnjeg smanjenja ribolovnih mogućnosti potrebno je pravilno procijeniti stvarne učinke već donesenih mjera.

Održivost ribarstva u Sredozemlju ne ovisi isključivo o europskim flotama. Postojanost nezakonitih, neprijavljenih i nereguliranih ribolovnih aktivnosti u sredozemnom bazenu, kao i razlike u razini usklađenosti među obalnim zemljama, stvaraju situacije nepoštenog tržišnog natjecanja i ugrožavaju napore europskih ribara. U izvješću se stoga zagovara jačanje regionalne suradnje, uloge Opće komisije za ribarstvo Sredozemlja te kapaciteta za kontrolu, inspekciju i nadzor država članica i Europske agencije za kontrolu ribarstva.

Ribarstvo je osim toga i strateški sektor za Europsku uniju. U geopolitičkom kontekstu obilježenim sve većom važnošću strateške autonomije i sigurnosti opskrbe hranom europska proizvodnja u sektoru ribarstva moćan je adut koji treba zaštititi i ojačati. Održavanje moderne, konkurentne i održive flote nužan je preduvjet za smanjenje ovisnosti o uvozu iz trećih zemalja i osiguravanje opskrbe europskih potrošača visokokvalitetnim proizvodima ribarstva.

Naposljetku, izvjestiteljica smatra da je neophodno da buduća revizija višegodišnjeg plana za zapadno Sredozemno more bude dio širih napora za pojednostavnjenje i modernizaciju zajedničke ribarstvene politike. Europska regulativa mora i dalje osiguravati održivost resursa, ali mora biti razumljivija, proporcionalnija i prilagođenija operativnoj stvarnosti sektora. Konkurentnost europske flote, generacijska obnova, inovacije i ekonomska profitabilnost ponovno moraju biti u središtu ribarstvene politike EU-a.

Ovim se izvješćem nastoji doprinijeti tom cilju uravnoteženim prijedlogom u kojem se kombiniraju okolišna održivost, ekonomska održivost i socijalna kohezija, čime se osigurava budućnost ribarstva u Sredozemlju i zajednica koje o njemu ovise.

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o višegodišnjem planu za ribarstvo koje iskorištava pridnene stokove u zapadnom Sredozemnome moru
(2026/2074(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir višegodišnji plan za ribarstvo koje iskorištava pridnene stokove u zapadnom Sredozemnome moru,

– uzimajući u obzir članak 3. stavak 3. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), članak 4., članak 43. stavak 3. i članak 191. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) te članak 37. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ (dalje u tekstu: „ZRP”),

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/1022 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o uspostavi višegodišnjeg plana za ribarstvo koje iskorištava pridnene stokove u zapadnom Sredozemnome moru i izmjeni Uredbe (EU) br. 508/2014,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/1241 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o očuvanju ribolovnih resursa i zaštiti morskih ekosustava putem tehničkih mjera, o izmjeni uredbi Vijeća (EZ) br. 1967/2006, (EZ) br. 1224/2009 i uredbi (EU) br. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 i (EU) 2019/1022 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EZ) br. 894/97, (EZ) br. 850/98, (EZ) br. 2549/2000, (EZ) br. 254/2002, (EZ) br. 812/2004 i (EZ) br. 2187/2005,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/2053 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o uspostavi višegodišnjeg plana upravljanja plavoperajnom tunom u istočnom Atlantiku i u Sredozemnome moru, izmjeni uredbi (EZ) br. 1936/2001, (EU) 2017/2107 i (EU) 2019/833 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2016/1627,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/2842 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. studenoga 2023. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1224/2009 i o izmjeni uredbi Vijeća (EZ) br. 1967/2006 i (EZ) br. 1005/2008 te uredbi (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 i (EU) 2019/473 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu kontrole ribarstva,

– uzimajući u obzir izvješće o stanju ribarstva u Sredozemlju i Crnom moru Opće komisije za ribarstvo Sredozemlja (GFCM) Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO),

– uzimajući u obzir Direktivu 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od

17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji),

– uzimajući u obzir Direktivu 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja (Direktiva o prostornom planiranju morskog područja),

– uzimajući u obzir izvješće Znanstvenog, tehničkog i gospodarskog odbora za ribarstvo (STECF) od 10. prosinca 2020. naslovljeno „Socijalna dimenzija ZRP-a” (STECF 20 – 14),

– uzimajući u obzir Rezoluciju od 11. svibnja 2023. za snažan i održiv sektor algi u Uniji.

– uzimajući u obzir Rezoluciju od 19. siječnja 2023. o stanju i budućnosti malog ribolova u EU-u,

– uzimajući u obzir svoje stajalište od 18. siječnja 2024. o trenutačnom stanju provedbe zajedničke ribarstvene politike i budućim perspektivama,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. lipnja 2025. naslovljenu „Europski pakt o oceanima” (COM(2025)0281),

– uzimajući u obzir izvješće Enrica Lette iz travnja 2024. naslovljeno „Much more than a market” („Više od tržišta”),

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija od 9. rujna 2024. naslovljeno „Budućnost europske konkurentnosti”,

– uzimajući u obzir političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju 2024. – 2029. od 18. srpnja 2024.,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. siječnja 2025. naslovljenu „Kompas konkurentnosti za EU” (COM(2025)0030),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 16. travnja 2025 naslovljenu „Pakt za Mediteran: jedno more, jedan pakt, jedna budućnost”,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. lipnja 2025. naslovljenu „Održivo ribarstvo u EU-u: trenutačno stanje i smjernice za 2026.” (COM(2025)0296),

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika i članak 1. stavak 1. točku (e) Odluke Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku odobrenja izrade izvješćâ o vlastitoj inicijativi te Prilog 3. priložen toj odluci,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za ribarstvo (A10-0000/2026),

A. budući da je Sredozemno more jedna od najraznolikijih morskih regija na svijetu, koja podupire obalne zajednice i gospodarstva koji tisućljećima ovise o ribarstvu, kolijevka civilizacije i temeljni stup europskog kulturnog, povijesnog i gospodarskog identiteta;

B. budući da je sektor ribarstva u Sredozemlju ključan za zapošljavanje, teritorijalnu koheziju i sigurnost opskrbe hranom u EU-u;

C. budući da se ribarske flote u Sredozemlju u posljednjih sedam godina suočavaju sa znatnim smanjenjima ribolovnog napora i budući da su u nekim segmentima, kao što je španjolska flota koćarica, takva smanjenja premašila 44 %;

D. budući da je ribarska flota, posebno mediteranska, uložila značajne napore u prilagodbu i inovacije prema održivijim praksama, posebno u segmentu koćarica;

E. budući da su kompenzacijske mjere koje se primjenjuju na mediteransku flotu pridonijele djelomičnom ublažavanju socioekonomskih učinaka smanjenja ribolovnog napora, iako nisu dovoljne za osiguravanje dugoročne održivosti sektora;

F. budući da su Znanstveni, tehnički i gospodarski odbor za ribarstvo (STECF) i Opća komisija za ribarstvo Sredozemlja (GFCM) istaknuli da i dalje postoje znatni nedostaci u znanstvenim podacima o pridnenim stokovima u Sredozemlju, što otežava njihovu pravilnu procjenu;

G. budući da je povezivanje ribolovnog napora s najosjetljivijim stokom de facto stvorilo vrste koje ograničavaju ribolov, s nerazmjernim učincima na mješoviti ribolov i ekonomsku održivost sektora;

H. budući da je nakon pet godina provedbe višegodišnji plan za zapadno Sredozemlje polučio neujednačene rezultate, s pozitivnim znakovima oporavka za određene stokove, kao što je dubinska kozica, dok drugi, posebno oslić kao najosjetljiviji stok, pokazuju sporiji oporavak;

I. budući da višegodišnjem planu za zapadno Sredozemlje nedostaju mehanizmi fleksibilnosti i stabilizacije iz godine u godinu koji se nalaze u drugim višegodišnjim planovima EU-a, što dovodi do pravne nesigurnosti i ekonomske nepredvidivosti;

J. budući da mješovita priroda ribolova Sredozemlja, u kojem se istodobno lovi više vrsta, zahtijeva prilagodljive mjere upravljanja kojima se uzimaju u obzir selektivnost flote, inovacije u području alata i socioekonomska otpornost;

K. budući da se nezakoniti, neprijavljeni i neregulirani ribolov i aktivnosti flota trećih zemalja u Sredozemlju i dalje ne kontroliraju dovoljno, što negativno utječe na ribolovne stokove i konkurentnost europske flote;

L. budući da sektor ribarstva treba učiniti privlačnijim kako bi se osigurala generacijska obnova, poboljšala njegova konkurentnost i osigurala njegova održivost;

M. budući da je Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu ključan za poboljšanje održivosti i konkurentnosti sektora ribarstva i akvakulture te podupiranje lokalnih akcijskih skupina u ribarstvu i jačanje razvoja obalnih zajednica, trebalo bi ga zadržati kao namjenski fond s odgovarajućim financiranjem;

Reforma višegodišnjeg plana za zapadno Sredozemlje

1. apelira na Komisiju da do 1. prosinca 2026. predstavi zakonodavni prijedlog za sveobuhvatnu reformu Uredbe (EU) 2019/1022 izmjenom sljedećih aspekata:

   A) zamjenom postojećih pravila o smanjenju napora iz članka 4. stavka 3.

posebnim pristupom upravljanja mješovitim ribolovom, kako se primjenjuje u drugim višegodišnjim planovima, napuštanjem ograničenja ribolovnih dana zbog „vrsta koje ograničavaju ribolov”;

B) uvođenjem mehanizama prilagodljive fleksibilnosti, kao što je prijenos najmanje 10 % ribolovnih mogućnosti iz godine u godinu, i uspostavom dvogodišnjih ciklusa upravljanja ribolovnim naporom kako bi se ribarima i sektorima prerade osigurala dugoročna predvidljivost;

C) uključivanjem stabilizatora koji ograničavaju smanjenja i povećanja broja dana na 20 %, pod uvjetom da je premašen minimalni prag isplativosti, izričitim uključivanjem socioekonomskog učinka u donošenje odluka (članak 3.);

2. pozdravlja poziv na očitovanje za procjenu učinka višegodišnjeg plana koji je Komisija objavila 26. svibnja 2026., kao i njezinu predanost procjeni socioekonomskih učinaka provedenih mjera;

3. poziva Komisiju da prije donošenja daljnjih ograničenja provede obvezna savjetovanja sa svim relevantnim dionicima, posebno sa Savjetodavnim vijećem za Sredozemlje, regionalnim znanstvenim tijelima, organizacijama ribara i prerađivačkim industrijama;

4. poziva Komisiju da hitno preispita specifičnu situaciju ribolova svijetlocrvene kozice, jedine vrste koja istodobno podliježe dvjema prisilnim mjerama kao što su sustav kvota i ograničenja ribolovnih dana, kako bi se uklonilo dvostruko regulatorno opterećenje koje je imalo posebno ozbiljan učinak na ekonomsku i operativnu održivost te vrste ribolova u zapadnom Sredozemlju;

Jačanje upravljanja ribarstvom na Sredozemlju: znanost, praćenje i regionalna suradnja

5. poziva Komisiju i države članice da ojačaju koordinaciju znanstvenih istraživanja u području ribarstva najnovijim podacima na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini, poboljšaju interoperabilnost i razmjenu baza podataka EU-a, GFCM-a i nacionalnih tehničkih instituta;

6. duboko je zabrinut zbog izvješća o nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu trećih zemalja u sredozemnim vodama, uključujući isključive gospodarske pojaseve država članica; naglašava potrebu za osnivanjem europskog ureda za kontrolu uvoza kako bi se spriječio ulazak proizvoda nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova na unutarnje tržište;

7. potiče Komisiju da ojača regionalnu suradnju integriranjem višegodišnjeg plana za zapadno Sredozemlje u širi okvir politike susjedstva EU-a; pozdravlja ciljeve Pakta za Mediteran da se ojača suradnja u području upravljanja ribarstvom, kontrole, inspekcije, praćenja i nadzora u kontekstu nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova;

Osiguravanje pravedne potpore za ribarstvo u Sredozemlju

8. poziva Komisiju i države članice da dodijele namjenski proračun od najmanje 7290 milijardi EUR za potporu modernizaciji i obnovi flote (uključujući selektivne alate, motore s niskim emisijama, digitalni nadzor), privremenim prestancima rada i programima gospodarske diversifikacije;

9. potiče Europsku komisiju da predstavi zakonodavni paket za pojednostavnjenje kako bi se osigurala konkurentnost zajedničke ribarstvene politike, koji bi uključivao ciljanu reviziju Uredbe o višegodišnjem planu za ribarstvo koje iskorištava pridnene stokove u zapadnom Sredozemnome moru, uključujući izmjene i prilagodbe utvrđene u ovom izvješću;

10. poziva Komisiju da prije uvođenja daljnjih smanjenja ribolovnih mogućnosti omogući dovoljno vremena kako bi već poduzete mjere mogle postići mjerljive rezultate i kako bi se njihovi biološki, ekonomski i društveni učinci mogli adekvatno procijeniti;

11. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

PRILOG: PRIJAVA PRIMLJENIH INFORMACIJA

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku, izvjestiteljica izjavljuje da je u svoje izvješće uključila informacije o pitanjima koja se odnose na temu dosjea koje je, za potrebe pripreme nacrta izvješća, primila od sljedećih predstavnika interesnih skupina obuhvaćenih područjem primjene Međuinstitucijskog sporazuma o obveznom registru transparentnosti[1] ili sljedećih predstavnika javnih tijela trećih zemalja, uključujući njihove diplomatske misije i veleposlanstva:

1. Predstavnici interesnih skupina obuhvaćeni područjem primjene Međuinstitucijskog sporazuma o obveznom registru transparentnosti
Europêche
EBFA
CEPESCA
FNCP
FAAPE – Federación Andaluza de Asociaciones Pesqueras
FACOPE
Coldiretti Pesca
AndMuPes
FENAPA
EJF
EBCD
2. Predstavnici javnih tijela trećih zemalja, uključujući njihove diplomatske misije i veleposlanstva
Nije ih bilo.

Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestiteljice.

Ako su fizičke osobe na popisu navedene imenom, funkcijom ili imenom i funkcijom, izvjestiteljica izjavljuje da je tim fizičkim osobama dostavila Obavijest Europskog parlamenta o zaštiti podataka br. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), u kojoj se navode uvjeti za obradu njihovih osobnih podataka i prava povezana s tom obradom.

[1] Međuinstitucijski sporazum od 20. svibnja 2021. Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o obveznom registru transparentnosti (SL L 207, 11.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).